

LSS piedāvājuma – filmas „Bedre” - integrācija latviešu valodas stundās 12.klasē

Mērķis –pilnveidojot skolēnu prasmes teksta analizē, argumentācijā izmantot programmas *Latvijas skolas soma* ietvaros noskatīto filmu „Bedre”.

Sasniedzamais rezultāts - analizē plašsaziņas līdzekļos pausto viedokli, interpretē teksta nolūku, galveno domu, prot formulēt tematiku, problemātiku, izprot un apraksta aktualitāti, izvēloties atbilstīgus argumentus, reflektē par aktuālo kultūrpieredzi.

Darba uzdevumi paredzēti 2 stundām – pēc tam, kad skolēni patstāvīgi noskatījušies filmu.

Izlasī fragmentu no intervijas ar rakstnieci Janu Egli, pārdomā redzēto filmā un atbildi uz jautājumiem!

Kopš 16. septembra Latvijas kinoteātros dzīvi sākusi režisores Daces Pūces pilnmetrāžas debijas spēlfilma “Bedre”, kas jau guvusi starptautisku atzinību un galvenās balvas vairākos prestižos starptautiskos kinofestivālos: “Melnās nakts” (Igaunija), “Nordische Filmtage Lübeck” (Vācija, “Grand Prix”), XVII starptautiskais kinofestivāls “Baltijas debijas” (Krievija, “Grand Prix” nominācijā “Labākā filma”), Labāko krāsu korekciju mākslinieku festivāls Maskavā (Krievija) u. c. Filma tapusi pēc rakstnieces, Literatūras gada balvas laureātes Janas Egles stāstu motīviem, ar viņu tiekamies tūlīt pēc pirmizrādes Latvijā.

Filma stāsta par desmitgadīgo Markusu, kuram jāpielāgojas jaunai dzīvei laukos pie omes. Pēc incidenta ar kaimiņu meiteni Emīliju ciema iedzīvotāji uz zēnu sāk lūkoties ar neiecietību un aizdomām, līdz nejaušības rezultātā Markuss patvērumu un draudzību rod pie noslēpumainā vientuļnieka Jūrnieka, kurš dzīvo meža nomalē.

Filma skar vairākas mūsdienās aktuālas tēmas – bērni, kas aug bez vecākiem un saskaras ar emocionālu vardarbību, savstarpēja iecietība, atvērtība pret citādo – un apliecina mākslas spēju mierināt un glābt dzīvības. Filma ir ļoti labs sajaukums starp “arthouse”, festivālu un komerckino – šādu komentāru radošā komanda saņēma Tallinā no “Melno nakšu” festivāla žūrijas, kad par filmas “Bedre” projektu tika pasniegts “Grand Prix” kategorijā “Work in Progress”.

Jana, tā kā filma veidota pēc jūsu stāstu “Bedre”, “Gaismā” un “Aiziet jūriņā” motīviem, vai jums bija kāds pārsteigums to savijumā, sazobē?

J. Egļe: Jāteic godīgi – ne. Nepiedalījos scenārija rakstīšanā, taču tā tapšanas laikā bijām ar (filmas režisori) Daci saziņā, viņa šad tad piezvanīja, sūtīja vēstules, dažkārt pārrunājām, kā varētu savīt stāstus. Ceru, ka šīs sarunas palīdzēja, veidojot scenārija variantus.

Patiesībā filmas stāstu jau zināju, tikai nebiju visu darbu redzējusi kā kopumu. Jā, filmas titros parādās stāsts “Jūrnieks”, bet tas nekas, jo daudzi šo stāstu tā arī sauc, kaut īstais nosaukums ir “Aiziet jūriņā”. Visi trīs stāsti ir veiksmīgi savīti jau no paša filmas sākuma. Tas, ka filmā alkoholiķa Roberta tēvs Alberts ir Markusa omes Solveigas brālis, ir veiksmīgs režisores gājiens, kā savilkt kopā divus atsevišķus stāstus

“Gaismā” un “Bedre”. Arī filmas noslēgumā piedzīvotais negadījums manos darbos nenotiek, taču tā ir laba abu minēto stāstu savijuma kulminācija.

Filma, protams, ir patstāvīgs mākslas darbs un kā tāds jāuztver arī tiem skatītājiem, kas nav lasījuši jūsu darbus. Tāpēc vaicāšu, vai jūs pašu kā skatītāju filma saviļņoja, aizkustināja sirdi un prātu?

Pat ļoti, ļoti! Ar skaisti izspēlētām attiecībām, patiesām emocijām aktieros. Man ir arī ļoti patīkami, ka filmas ideja un mērķis sakrīt ar to, kāds bija man, rakstot stāstus, – proti, palūkoties zem virskārtas, iet dziļumā, sajūst otru cilvēku. Dace, radot savu mākslas darbu, turpinājusi un paplašinājusi manis daudz pētīto tēmu par vientulību, atstumtību – tikai ar saviem, kino izteiksmes līdzekļiem.

Pēc filmas palika patīkami ziemeļnieciska iespaids pēcgarša, jo pirms noskatīšanās man likās, ka lente būs straujāka, bagātāka ārējiem efektiem, taču tajā ļoti gaumīgās proporcijās mijās strauja darbība ar epizodēm, kur kadrs iet dziļumā, kur nav garlaicīgi skatīties arī uz kaut ko it kā ļoti “nekustīgu”. Viss ir tik samērīgi un skaisti! Jau tūlīt pēc pirmizrādes Dacei teicu – man likās, ka filma būs trillerīgāka, līdzīgāka Holivudas kino. Tomēr tā veiksmīgi noturas uz robežas, kur neatslābst interese, bet arī neiezogas banalitāte.

Neesmu liela kino pārzinātāja, tomēr labprāt skatos Eiropas filmas. Ļoti patika operatora darbs ar interesantajiem plāniem, patika baudīt to “bildi”. Tik ļoti uzrunājoša ir Valtera Pūces mūzika! Tā runā ar mani tieši tajā valodā, kādu no filmas gaidīju. Lieliski aktierdarbi, un, ko tur slēpt, man kā liepājniecei pie sirds, ka tik daudzi aktieri ir liepājnieki. Kā jau minēju, interesanti scenārija pavērsieni, stāstu savijumi. Man jau tagad cilvēki raksta, ka vēlas izlasīt šos stāstus no grāmatas “Gaismā”, kura sen jau vairs nav nopērkama...

Jau filmas nosaukums precīzi atklāj tās daudzus slāņus: virsējo – bedri mežā, kurā Markuss, manuprāt, pelnīti – atmaksājot par kaimiņu meitenes Emīlijas nekrietnību, – viņu ievilina. Un tad pamazām atklājas pārējie, dziļākie domu slāņi.

Jo sava “bedre” ir katram filmas varonim. Piemēram, Jūrniekam, kas dzīvo atšķirīgu un atšķirtu dzīvi no citiem, tā ir noraidījuma, atstumtības bedre. Daces Eversas atveidotajai Markusa omei Solveigai tā ir vienaldzības un zināmas augstprātības bedre viņā pašā – kad izmisusi Sandra meklē savu pazudušo mazo Emīliju, ome, kora vadītāja, atteic, ka nelaimīgā sievietē sajaukusi bērnodārzu ar kultūras namu. Un koristi vienā mierā turpina dziedāt par zemi, citronas, kur zied...

Jo pazudušais bērns jau viņus personiski neskar. Markuss ir nonācis savas līdzšinējās dzīves lielākajā bedrē – un cerēsim, ka dziļākas vairs nebūs –, jo viņš tādā vai citā veidā ir zaudējis abus vecākus, nonācis nepazīstamā un arī mazliet naidīgā, atstumjošā vidē. Tā ir dziļa bedre viņa liktenī.

Filma runā par maza cilvēkbērna – un ne tikai – neaizsargātību netaisnības priekšā – Emīlija izrauj Markusa zīmējumus, bet Emīlijas mammai Sandrai tas, ko viņa nav redzējusi savām acīm, neeksistē, viņa domā, kā atmaksāt puikam, varbūt pat neatgriezeniski sagandējot viņa likteni...

Ja pamanījāt, pavīd aktrises Sigitas Pļaviņas varone, kura, pētot Markusa zīmējumus, saka – nē, nekāda agresija tajos neizpaužas, patiesībā tam bērnam ir talants! Sabiedrībā ir pārāk maz drosmes aizstāvēt un aizsargāt, arī redzot, ka notiek netaisnība un vajag palīdzēt. Tie, kuri par savu iedomāto taisnību iet kā ar karogu, ir daudz drosmīgāki. Sabiedrībā bieži pietrūkst izpratnes, cik dziļi it kā nenozīmīga netaisnība var sāpināt cilvēku, kurš jau tā ir smagā situācijā, lai tas būtu bērns vai pieaugušais, bet mazajam netaisns pāridarījums atstāj daudz paliekošākas sekas. (No *Vita Krauja* Palūkoties zem virskārtas, iet dziļumā, sajūst otru cilvēku!” Jana Egle liek aizdomāties katram par savu “bedri”, *la.lv* 21.09.21.)

1. Kāda ir filmas galvenā doma? (2p.)
2. Kāds ir filmas komunikatīvais mērķis? (2p.)
3. Raksturo filmas aktualitāti! (3p.)
4. Nosauc 2 problēmas, kas filmā atklātas, un raksturo to risinātības pakāpi! (4p.)
5. Nosauc 2 tematus, kas ietverti filmā! (2p.)
6. Uzraksti, kā saprati filmas nosaukumu! (3p.)
7. Kurš brīdis un kāpēc, tavuprāt, veido sižeta kulmināciju! (2p.)

Papildus var dot arī uzdevumus, kas saistīti ar valodas struktūras izpratni, piemēram, analizējot intervijas pēdējo rindkopu.

Ja pamanījāt, pavīd aktrises Sigitas Pļaviņas varone, kura, pētot Markusa zīmējumus, saka – nē, nekāda agresija tajos neizpaužas, patiesībā tam bērnam ir talants! Sabiedrībā ir pārāk maz drosmes aizstāvēt un aizsargāt, arī redzot, ka notiek netaisnība un vajag palīdzēt. Tie, kuri par savu iedomāto taisnību iet kā ar karogu, ir daudz drosmīgāki. Sabiedrībā bieži pietrūkst izpratnes, cik dziļi it kā nenozīmīga netaisnība var sāpināt cilvēku, kurš jau tā ir smagā situācijā, lai tas būtu bērns vai pieaugušais, bet mazajam netaisns pāridarījums atstāj daudz paliekošākas sekas.

- skaidrot ortogrammas,
- pamatot pieturzīmju lietojumu,
- pamatot vārdformas lietojumu,
- skaidrot vārdu/ vārdu savienojumu nozīmi u.tml.